

"Ми відновимо "Азовсталь". Це символ свободи та стійкості України" — гендиректор "Азовстали" Енвер Цкітішвілі

Навіть після того як впала остання цитадель захисту Маріуполя – "Азовсталь" — меткомбінат все ще існує як юридична особа. Генеральний директор "Азовстали" Енвер Цкітішвілі розповів Delo.ua про те, що після перемоги керуюча компанія "Метінвест" планує побудувати на місці старого комбінату. Поки що компанія намагається зберегти персонал заводу, веде переговори з кредиторами і замовниками, а також відстежує вкрадену російськими продукцію.

Енвере, розкажіть, що відбувалося на підприємстві 24 лютого. Про що Ви думали, чого очікували та які рішення приймали щодо роботи підприємства?

- У нас 21 лютого з "Метінвесту" надійшло повідомлення, що у Києві збирають генеральних директорів на нараду. Там мали розглянути питання дій у разі ескалації подій. Посольства почали виїжджати з Києва і всі медіа кричали, що буде війна. Хоча всі офіційні особи казали, що все під контролем. Ми звичайно розуміли, що буде якась ескалація, бо в Маріуполі фактично щодня чули розриви снарядів. Але такого не чекали... Звірі...

Ми готувалися до ескалації, але якби ми знали, як все обернеться, готувалися б інакше. Так от уранці 24 лютого я під'їжджав до Києва. Перші вибухи я почув у районі Борисполя, коли вони почали завдавати ударів у районі аеропорту.

Коли та чому Ви вирішили законсервувати підприємство?

- Ми тоді відразу почали готувати завод до зниження обсягу виробництва та зупинки. Російські війська тоді били по лінії оборони Маріуполя, і снаряди почали прилітати до міста. І ми зрозуміли, що люди не матимуть змоги ходити на роботу. На комбінаті було створено штаб під моїм керівництвом. У нас наперед це було обумовлено. Декілька років ми тренувалися, промовляли хто за що відповідає, як люди повинні спускатися в бомбосховище, що має бути в бомбосховищі, як ми повинні зупиняти агрегати. Ми 8 років жили за 10 км від лінії фронту і все розуміли. У нас у грудні 2014 року терористи повзривали мости та захищаючи ці мости загинули наші люди.

І через 5 днів ми зупинили агрегати, ми їх зупинили правильно. Але ніде немає записів, як зупиняти промислові об'єкти чорної металургії на випадок початку війни. Немає навіть точного опису зупинки підприємства на повну консервацію. Загалом на консервацію інструкції є, але на випадок війни – ні. І ми все робили самі радячись. Ми, наприклад, почали зупиняти доменний цех, а цех водопостачання продовжував працювати. Печі треба охолоджувати. Якщо цього не робити - буде вибух. В такій ситуації люди розуміли, що ходять на роботу під бомбардуванням. Вони справжні герої. Коли побачили на третій на четвертий день потужні обстріли по місту ми запросили людей укритися в наших сховищах. Ми ще в січні 2015 року оголосили, що якщо почнуться обстріли міста, то можна сховатись на "Азовсталі" на

нашому бомбосховищі. У нас було обладнано спальні місця. Ми привели всі наші бомбосховища в робочий стан. Були старі інструкції що 6 тисяч працюватимуть, а 6 тисяч відпочиватимуть, але інструкція не враховувала багатьох чинників. Таких обстрілів у Маріуполі не було 1941 року.

У Вас була координація з військовими під час підготовки до ескалації?

- У 2014 та 2015 ми координувалися з військовими ,коли містом бігало 300 днівців з автоматами. Пізніше ми разом будували оборону Маріуполя. Коли ввели військовий стан, військові приїхали на завод і взяли керівництво над нами. До цього нічого не було.

Скільки готової продукції перебувало на підприємстві момент вторгнення та скільки вона коштувала?

- У порту лежало близько 50 тис. тонн готової продукції "Азовсталі". У мене на складі в товстолистому цеху ще близько 40 тис. тонн. Це на загальну суму близько 50-60 млн. доларів.

Чи маєте ви можливість відслідковувати подальші переміщення вкраденого російськими військовими прокату?

- Російські військові знімають і викладають у мережу, як вони вантажать рулони нашого комбінату. Взагалі цей крадіжка і компанія відслідковує збут такої продукції.

Тепер ми розуміємо що таке "руський мір". Це вкрати: вкрати наше майбутнє, вкрати продукцію з підприємства, навіть скручують унітази. У нас у 2014 році на березі Азовського моря була база, де влітку жили співробітники комбінату Азовсталь. Коли ця база потрапила у тимчасово окуповану територію, то окупанти забрали унітази, навіть забрали ложки.

Слідкувати за краденим ми можемо. Ми знаємо номер рулону, марку сталі, вагони, у нас є фотофіксація вагонів. Ми можемо відстежити, де спливе кожен лист. Вони мають логіку злодія, якщо я вкрав річ за сто гривень, то продам її за гривню. Аж раптом хтось купить. Але санкції, які ввели проти росіян, люди, які могли раніше купити крадене, розуміє, що можуть бути переслідування.

Що зараз із колективом? Ви їх евакуювали?

- Частина евакуювали, а частина лишилася. Ми одразу почали евакуювати людей, бо люди залишилися без будинків. Ми почали сповіщати через "сарафанне радіо", телефонні дзвінки, коли ще був зв'язок, щоб люди покидали місто. І ми надали транспорт. Орендували автобуси, приміщення на околицях, щоб люди могли виїхати до Запоріжжя, Кривого Рогу. Ми були готові вивозити людей прямо з Маріуполя, але РФ не дало коридору і ми могли евакуювати співробітників з прилеглих населених пунктів. У Запоріжжі "Метінвест" організував дуже велику мережу на 3 тисячі людей, щоб людей там розмістити. Багато виїхало, але велика кількість також лишилася. Через масовані обстріли люди боялися виходити з підвалів. На початку березня мій заступник начальника товстолистого цеху розповідав мені як на своїй кухні на багатті грів дитині сніданок і у вікно побачив, як вулицею повільно їхала машина Ланос. На ній був білий прапор і написано "діти". В той момент з будинку неподалік вийшли два "рашисти" і розстріляли машину з автоматів.

А зараз ви спілкуєтесь із колективом?

- Наразі окупанти відключили всі види зв'язку, працює тільки сепаратистський оператор зв'язку. Але раніше ми здійснювалися і мені багато що розповідали. Коли штурмували "Азовсталь" усіх, хто працював на заводі, допитували. Одного молодого хлопця-підрядника забрали на допит, били електрошокером та намагалися з'ясувати план підземних комунікацій заводу.

Вам відомо про долю співробітників, яких вивозили на територію Росії?

- У них забирають документи та десять селять. Ці люди, за великим рахунком, надані самі собі. Це пощастило, якщо вивезли кудись поблизу кордону, а деяких взагалі вивезли під Оренбург. Все дуже просто заберіть у людини гроші та паспорт і куди вона піде?

Тобто, повернутися з Росії неможливо?

- Тільки якщо це мобільні люди без старих та дітей. Вони можуть через Росію виїхати до Білорусі. Звідти дістатись якимось чином через Естонію чи Польщу дістатись до України. За ними стежать. Кожна людина, яка звідти виїхала – свідок звірств. Він бачив, що діялося. Навіщо їм свідки?

Багатьох зараз примусово вивезли до Росії?

- За нашими оцінками, кілька десятків тисяч людей з усього Маріуполя, у тому числі й наших працівників. Є люди, яким дозволяють повернутись до Маріуполя. Але тільки для того, щоб потім забрати до армії "ДНР".

Ті, хто виїхав до інших регіонів України, отримують допомогу чи нову роботу?

- Звісно. Таким людям пропонують вакансію. Зрозуміло, що якщо ти був начальником цеху, тебе начальником не поставлять, але заступником начальника, начальником дільниці або майстром тебе поставлять. Виділяють гроші на оренду квартири та на дітей. Якщо у вас є загиблі або поранені родичі – теж надають допомогу до 100 тисяч гривень. Тим, кому не можуть зараз знайти роботу, компанія виплачує дві третини зарплати.

Ресурс для цього є?

- Так. Є чітка позиція Ріната Ахметова, яка полягає в тому, що ми зобов'язані максимально зберегти колектив.

Як "Азовсталь" зараз спілкується із кредиторами? Про що Ви говорите зі своїми замовниками та підрядниками? Ви також мали певні податкові зобов'язання, як із цим зараз?

- Податки ми зараз не сплачуємо, окрім подорожного податку. З підрядниками ми постійно переписуємося. Ми розуміємо, що війна – це форс-мажор. Ми не можемо не підтвердити та спростувати інформацію про стан їхнього обладнання, яке знаходилося на території підприємства. Вони це розуміють. Я провів три зустрічі з іноземними партнерами. Люди втратили великі гроші, але я був здивований їхньою толерантністю розумінням нашої ситуації. Наші партнери готові чекати кінця війни та розгляду після неї. До того ж вони кажуть нам: "Якщо ви дізнаєтеся, що той аркуш металу, за який я заплатив у вас вкрадуть, повідомляйте. Ми разом зловимо злодія".

Чи працювали на момент вторгнення на заводі іноземці, наприклад, співробітники компанії Danieli? Їх евакуювали?

- Так. Більшість із них поїхали до 24 лютого. Їм наполегливо порадили залишити Україну посольство. Були російськомовні співробітники іноземних компаній, які мали громадянство країн ЄС. Вони поїхали пізніше, оскільки думали, що все пройде і нічого страшного не станеться. Останні з них, громадяни Чехії, виїхали до Запоріжжя 1 березня.

Меткомбінат "Азовсталь" ще існує?

- "Де-юре", звичайно, існує. Фактично він пошкоджений, але рівень руйнування ми не можемо оцінити зараз точно

Ви будете плани щодо майбутнього підприємства?

- Звісно. Ми відновимо завод. Є дві речі, які дають мені це впевненість. Перше слово президента, про те, що ми звільнимо і відновимо наші захоплені території. Друге - у нас в "Метінвесті" вже є робоча група, яка працює над проектом нової "Азовсталі". Це буде зовсім інший завод.

Він буде на тому самому місці?

- Можливо він буде не на тому самому місці, а десь поруч.

Але це буде "Азовсталь" у Маріуполі?

- Звісно. "Азовсталь" це світовий символ стійкості людей. Це символ свободи та стійкості народу, символ боротьби за незалежність України. Як можна відновити символ в іншому місці?

Скільки це буде коштувати?

- Ми поки що маємо приблизні цифри. Нам потрібно буде демонтувати старі конструкції, сплатити за проект, купити нові агрегати, заплатити підряднику, який побудує меткомбінат. У нас у країні немає підрядників, які можуть збудувати новий меткомбінат з нуля. Ми запрошуватимемо іноземців.

І скільки часу може знадобитися на будівництво нового металургійного заводу?

- Все залежить від конфігурації та фінального рішення, але саме будівництво може зайняти не менше 3-х років.

Нове підприємство буде з тією самою номенклатурою продукції?

- Продукції буде більше. Ми будуватимемо завод, який базуватиметься на принципі нульових викидів вуглекислого газу. Там буде екологічно чисте сталеплавильне виробництво.

Це можливо?

- Ми хотіли цього року закінчити реконструкцію конвертера. При реалізації цього проекту наше виробництво давало б викиди нижче за європейські нормативи. Ми закупили це виробництво, навіть встигли його змонтувати частково. Ми мали 1 червня зупинитися, щоб розпочати реконструкцію конвертера №1. У нас вже було оплачено та замовлено обладнання на нього. Сьогодні технології зробили крок вперед.

Ви багато втратили?

- Так. Найважливіше з цього – люди. Можна купити проект та обладнання. Можна все це зібрати та побудувати. Але навчити спеціаліста, який працюватиме на цьому заводі, займе роки. Поки ми будуватимемо новий завод, у нас у класах сидітимуть майбутні металурги, які навчатимуться працювати на нових агрегатах цього заводу. Це буде дуже технологічне підприємство. Ми мали доменну піч №3 з рівнем автоматизації 80%. Там лише горновий працював фізично. І то недовго. А майстер та газовик керували піччю комп'ютерною мишкою.

А якщо рахувати суто матеріальні втрати?

- Ця цифра ще в процесі, надто багато невідомих факторів.

Ви застраховані?

- Так, цим займалася керуюча компанія. Але страховка не покривала збитків пов'язаних із військовими ризиками. Це головна проблема.

Чи великі у вас борги перед підрядниками?

- Ми будемо і вже ведемо із ними переговори для пошуку компромісних варіантів.

Нині в Україні внаслідок бойових дій багато військової техніки. Чи можна переробити її в Україні?

- Так. Ми освоїли всі марки сталі, що використовувалися на військовій техніці. Ми співпрацювали із Міноборони. Напевно тому "Азовсталь" обрали як мішень. Той рівень технологій, про який ми говорили раніше, дозволяє переробляти військову техніку.

Степан Крюка, кореспондент відділу "Промисловість та енергетика"

|

delo.ua

<https://metinvestholding.com/ua/media/news/mi-vdnovimo-azovstalji-ce-simvol-svobodi-ta-stjkost-ukrani-gendirektor-azovstal-enver-cktshv/>